

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Petr Bezruč

Mgr. Eva Mužná

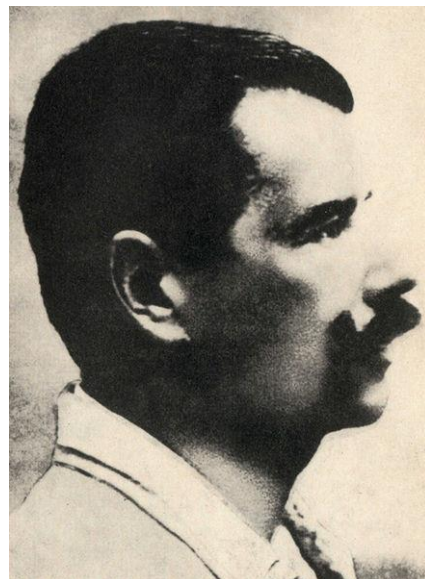
**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_148
Datum vytvoření:	26. 7. 2013
Ročník:	3.
Předmět:	Český jazyk a literatura
Vzdělávací oblast:	Jazyková
Tematická oblast:	Česká literatura přelomu 19.a 20. století
Anotace:	Žákyně a žáci se seznámí se životem a uměleckým působením významného českého autora Petra Bezruče

Petr Bezruč

- ❖ **15. září 1867 Opava – 17. února 1958 Olomouc**
- ❖ **vlastním jménem Vladimír Vašek**
- ❖ **otec Antonín Vašek - středoškolský profesor, novinář, filolog a národní buditel slezských Čechů**, organizátor kulturního života ve Slezsku, vystupoval proti pravosti Rukopisu královédvorského a Rukopisu zelenohorského
- ❖ Bezruč byl **nejstarší ze 6 sourozenců**
- ❖ v roce 1873 byl Antonín Vašek nucen za své pročeské vlastenecké aktivity i s rodinou **přesídlit do Brna**
- ❖ **otec zemřel v roce 1880 na tuberkulózu**, nejmladšímu synovi byl pouhý jeden rok
- ❖ v roce 1881 začal Bezruč navštěvovat **brněnské gymnázium**
- ❖ **nejhorší prospěch měl z němčiny, matematiky a zpěvu**, naopak **vynikal v řečtině**
- ❖ **během gymnaziálních let již psal první verše**, které se však nezachovaly - byl ovlivněn četbou Vrchlického, Čecha, Nerudy a Poea
- ❖ **již ve čtrnácti letech se naučil rusky a četl Puškina a Lermontova v originále**
- ❖ po ukončení gymnázia **uvažoval o vstupu do kláštera**
- ❖ nakonec se však rozhodl pro **studium klasické filologie v Praze**, studia po **třech letech zanechal**
- ❖ **mezi jeho učitele patřili např. T. G. Masaryk** (filozof, univerzitní profesor a pozdější 1. prezident Československa), **Jaroslav Goll** (historik, univerzitní profesor), **Otakar Hostinský** (estetik, teoretik hudby a divadla)
- ❖ **v počátcích pražského období se plně zapojil do studentského života**, hojně **navštěvoval kavárny a byl vítaným a dobrým společníkem – seznámil se např. s Vilémem Mrštíkem**
- ❖ později se **stále více uzavíral do sebe** a propadal melancholii a samotářství
- ❖ jak mnohem později přiznal, **nenavštívil v té době ani Národní divadlo či Katedrálu sv. Víta**
- ❖ v roce 1888, kdy se **vrátil z Prahy do Brna**, byla **situace rodiny kritická - matka se musela zadlužit**, aby uživila pět Bezručových sourozenců
- ❖ Bezruč žil v jakési **apatii**, ze které ho dokázaly dostat jen alkohol, cigarety a první příležitostné výlety do okolí Brna
- ❖ v této době se objevily **první příznaky plicní choroby**, Bezruč se cítil v ohrožení života, tuberkulóza se ale naštěstí neprokáže
- ❖ v roce 1889 začíná **pracovat na poště**, ale teprve v roce 1891 skládá úřednickou zkoušku, která mu zaručuje platový postup, a po ní je ihned přidělen na poštu v Místku (dnes součást města Frýdek-Místek)
- ❖ v roce 1893 **spáchal jeho nejlepší přítel O. B. Petr sebevraždu** (v úmrtním listě je uvedena jako příčina smrti mrtvice) a Bezruč si podal žádost o **přeložení do Brna**, kam v témže roce nastupuje na nádražní poštu

- ❖ **v lednu 1899 začal zasílat své básně Janu Herbenovi do časopisu Čas pod pseudonymem Petr Bezruč**, zároveň se zhoršuje jeho zdravotní stav a objevuje se chrlení krve
- ❖ do roku 1904 pak Bezruč zaslal celkem 74 básní v 39 zásilkách - básně mají veliký ohlas.
- ❖ **v roce 1909 vychází Bezručovy básně poprvé pod názvem Slezské písně**
- ❖ Bezruč se stále více **stahuje do samoty, utíká před veřejností a před jakýmkoliv ovacemi**
- ❖ **rád podniká túry** (sám tomu říká "výplazy") po Beskydech, je v dobré kondici, kterou si udržuje **otužováním** (rád se koupal v řekách nahý) a výlety
- ❖ závěr svého života prožívá ve městě **Kostelec na Hané**
- ❖ **umírá v olomoucké nemocnici Klášterní Hradisko** v roce 1958
- ❖ **pochován je na opavském hřbitově** pod náhrobkem ze slezské žuly se sedící sochou slezské ženy

Slezské písně

- ❖ básně s tematikou sociální – bída, chudoba kraje, špatné životní podmínky lidu, sociální nespravedlnost – Maryčka Magdonova, Ostrava
- ❖ básně s tematikou národnostní – národnostní útlak ze strany Němců a Poláků, poroba jazyka – Kantor Balcar, Bernard Žár
- ❖ básně s tematikou intimní, milostnou – toto téma není tak hojně zastoupeno – Jen Jedenkrát, Červený květ

Některé básně z této sbírky zhudebnil a nazpíval písničkář Jarek Nohavica.

Spekulace či pravda?

Již několikrát se v minulosti objevily hlasy, které tvrdily, že část básní nenese Bezručovo autorství, nýbrž autorství Bezručova přítele O. B. Petra. V Petrově korespondenci se dochovala část milostné básně, která je velmi podobná básni Jen jedenkrát. A protože neexistují pádné důkazy, které by tyto spekulace uvedly na pravou míru, případ zůstává otevřený.

Balada

lyricko-epická báseň s ponurým, tragickým dějem a koncem. Děj se obvykle týká viny z porušení mravních principů, za což neodvratně následuje trest. Původní balady jsou lidové. Od konce 18. století vznikají balady umělé, které mají většinou sociální náměty. U Bezruče jsou to např. básně Maryčka Magdonova, Kantor Halfar či Bernard Žár.

Osudové přátelství

Začátkem roku 1892 se Bezruč seznámil s Ondřejem Boleslavem Petrem. Vzniklo pevné přátelství, které ho velmi poznamenalo. O. B. Petr byl učitel, divadelník a vlastenec, jehož život jakoby se promítal v mnoha básních Slezských písní. Oba muži psali společně verše, vyráželi na túry po kraji, kde Petr seznamoval Vaška s historií a problémy jednotlivých vesnic. Byl to právě vášnivý slezský vlastenec O. B. Petr, který obrátil Bezručovu pozornost k sociální a národní otázce Slezska. O. B. Petr seznámil přítele s Maryčkou Zagonovou, Bezručovou nešťastnou láskou. Maryčka Zagonová byla proti své vůli provdána za majitele restaurace, násilníka a alkoholika Antonína Zagona. Přes vzájemnou lásku a náklonnost se Maryčka rozhodla poměr ukončit. Svou roli sehrály dobové konvence a pohled na rozvod. Z duševních muk mu pomohla Doda Antonie Bezdušová, do níž se Bezruč bezhlavě zamiloval a po 2 měsících jí nabídl sňatek. Doda však odmítla a argumentovala svým mládím. Bylo jí 19 let. Petr a Bezručová byli nejbližšími přáteli Bezruče v Místku. Jeho pozdější pseudonym Petr Bezruč to jasně potvrzuje.

Tajemný autor

Bezručovi anonymita pseudonymu vyhovovala a nehodlal svou skutečnou identitu prozradit. Učinil tak Norbert Mrštík (bratr Aloise a Viléma M.) a teprve v roce 1910 byla na veřejné přednášce oficiálně odhalena pravé jména autora Slezských písní.

Útrapy vězení

V roce 1915 je Bezruč zatčen a souzen za velezradu, za níž mu hrozí až trest smrti. Paradoxní však je, že tyto básně Bezruč nenapsal a za zkratkou P. B. se skrýval jiný autor. Nakonec se podařilo vyvrátit Bezručovo autorství, z vězení však ještě propuštěn nebyl. V roce 1916 byl z Vídně převezen do brněnské věznice a vyslýchán kvůli některým útočným básním ze Slezských písní.

Bezručovi sourozenci

Helena (1869-1931), učitelka ve Strážnici a Židlochovicích

Ladislav (1871-1949), ředitel školy a muzea v Ivančicích

Olga (1873-1944), ředitelka školy v Brně

Otakar (1875-1940), ředitel pošty v Brně

Antonín (1879-1934), notář v Klimkovicích

Použité zdroje

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bezruc_2.jpg. [online]. [cit. 2013-07-26].

http://www.volny.cz/astrolot/bezruc_papirovy_mojsl.html. [online]. [cit. 2013-07-26].

BALAJKA, B., Soldán, L., Charouz, E. Přehledné dějiny literatury. 2. vyd. Praha: Fotuna, 1995. ISBN 80-7168-225-X. s. 48 – 50, 96, 104, 132, 163.

MUKAŘOVSKÝ J. *Dějiny české literatury. IV. Literatura od konce 19. století do roku 1945*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-48-3.